

אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרֵית עֲבָדִים לֹא-יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פְּנֵי:

י' ח' ז' ו' ט' י"ב

יבין כ (כ-ג) אנכי ה' אלהיך. הרב רזה מצות עשה 73, אמר אנכי ה', יורה ויצוה אותם שידעו ויאמינו כי יש ה' והוא אלהים להם, כלומר הווה קדמון 74, מאתו היה הכל כחפץ 75 ויכולת, והוא אלהים להם שחייבים לעבוד אותו. ואמר אשר הוצאתיך מארץ מצרים, כי הוצאתם 76 משם תורה על המציאות 77 ועל החפץ, כי בידיעה ובהשגחה ממנו וצאנו משם, וגם תורה על החדוש כי עם קדמות העולם לא ישתנה דבר מטבעו, ותורה על היכולת והיכולת תורה על היחוד, כמו שאמר בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ (לעיל ט יד), וזה טעם אשר הוצאתיך 78 כי הם היודעים ועדים בכל אלה.

73 ו"כ רכנו בהשגות לספר המצוות של הרמב"ם ל"ח. וכדעת הרמב"ם שם עשה א. וראה בהשגות רכנו שם שמישבו שיטת הבה"י שאינה מצות עשה. 74 ע"פ כ"י א-ג ורפוס ליסבון (ובכ"ש): הווה וקדמון. ובכ"י ב: הוא קדמון. וזו ה"ח אברבנאל (ראש אמנה. ז) מכ"א לשון רכ"י: ה"הוה הקדמון אשר וכו'. חפץ כמעשהו. ואינו מוכרח ולא צריך ל"א מוטבע. 76 הוצאתו אותם. 77 מחריב המציאות והוא ה' ותעלה.

78 מארץ מצרים ולא אמר אשר בראתי שמים וארץ, בעבור כי הם יודעים ועדים בכל אלה. (ש"ס בראשית). וזכ"ב ר' ח' ומפני זה לא אמר אשר בראתי השמים והארץ, כי לא ראו זה כעניניהם ודעה להביא להם ראייה על האלהות ממה שראו הם בעצמם בעיניהם. 79 ראה רש"י.

לאורה, פן תצויאני מאפלה לאורה: * הוא קלל גדול בתורה וכו'. הרצפה לקיים שיהיה קראוי ונדון לקיים מה שנכתב בשם ספר החינוך, ומפני גדל חביבותם העתיקים פמה גדולים בספריהם. וזה לשון החינוך [בהקדמתו ובסימן כ"ה כ"ו ת"ו ת"ח ת"ב תפ"ו] שש מצות חביבות ומידי, לא יפסקו מעל האדם אפילו רגע אחד קל ימיו, וכל זמן וכל רגע שישב בהן קיים מצות עשה, ואין קץ למתן שכר המצוות, (אלו הם. א) להאמין שישי אלוה אחד בעולם שהמציא כל הנמצאות, ומחפצו ורצונו הוא כל מה שהוא עשוי ושיקוה ושיהיה לעד, ושהוא הוציאנו מצרים ונתן לנו התורה. ותדעו ותאמינו שישי לעולם אלוה משגיח, שקרי ה' אלהיך אשר הוצאתיך וגו', ופרושו, תדעו ותאמינו שישי לעולם אלוה משגיח, שקרי הוצאתיך מארץ מצרים. ב) שלא נאמין בשום אלהים ואלהות, שנאמר, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ואפילו מודה שהקב"ה שולט על הכל, רק שגדמה בדתו ששם הנקודת העולם למלאך או לכוהן, דרי זה מודה בעבודה ונה ועובר על לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, אלא נאמין שהקב"ה בעצמו ובכבודו משגיח בכל העולמות, ואין לשים נבדא כח לעשות דבר בקלפי רצונו, ולכן נקרא הקב"ה אלהי האלהים. ג) ליהדו, שנאמר,

מצות האמנה במציאות השם יתמרך

דינו מצוה זו, כגון מה שמחויב עלינו להאמין עליו שכל היכולת וכל הגדולה והגבורה והתפארת וכל ההוד וכל הכרעה וכל הקיום בו, ושאין בנו כח ושכל להשיג ולהגיד גדלו וטובו, כי לזכר מעלתו והודו לא יושג רק לעצמו, ולשלול ממנו בכל כחנו כל חסרון וכל מה שהוא הפך כל שלמות וכל מעלה, והענינים היוצאים מזה כגון הדעת שהוא נמצא, שלם, כלתי גוף ולא כח בגוף, כי הגופים ישיגים החסרונות, והוא ברוך הוא לא ישיגהו מן המוני החסרון כמו שאמרנו, ושאר דברים רבים הנאמרים בענין זה, כלם מכבדים בספרי יודעי הכמת האלהות, ושרי הזוכים אליה, כי אז יקיימו מצוה זו על בוריה.

ונזהגת בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ונקבות. ועובר עליה אין לו חלק וזכות עם ישראל כמו שאמרנו. וזאת מן המצוות שאין להם זמן ודויע, שכל ימי האדם חייב להיות במחשבה זו.

[הערת המחבר]

כל מצוה שהיא כעצות אלו שהיה עליה רושם (כח ע"ה) נחנת כסוד חזק, והן כן כולל שלם פחות ושיש וחיבתה. ויש סאלו הנהגות ויהא יתחייב בהן האדם כי אם נביחה, ופסחים ילא תבוא הסיבה לו לאדם ככל יצאו ונבטא ילא יצוה אותה המצוה לישלם, כשן מצוה תמידית שבה יטור כוונת, שיש פנו אדם שילא יבטור יטור כוונתו, וכן כן כוונתו מה. וכן כן הלואין יש קצת בהן שלא יתחייב עליהן האדם כי אם בדרגה ועל ידי סיבה מצינו, וכבשנש פחותה הטענה לא יהיה עליו הכח ולא יחטא אלו זכר, כשנן כוונתו שם רע שלא יעזב אשתו לשלם, ויהא מותר על עצמו להתחייב כלאו זה כי הוציא שם רע, וכן לאו ולא תאחר בנדדים הוא גם כן שם אחר, שכי יחזקו נהג לא יהיה בו הכח, וכן כן כוונתו הטענה וחשיבותה, בהן שפונת ושכשם עשה, ויאחד ושעלה לאין.

אבל אותם מצוות שהיה כחן כל אדם ביהודא ככלו יתחייב בהן כי סיבה כשלה הן כן כולם פחותים ושכשם, וכסודם אנו יושנת וזכ"י עיר נבדך השירים ה', כן, כשן עשונה וארכשם עשיהו וענינם ועשרים ואחרים לאין, ותבטא כל אחת בסדר שלה כדור הספר, ויש עליהם רושם עש"ה. ויחייב של אלו לצטותן אינו ככל שם רק כוסטים יודעים בן הנהגה או בן חיים, הוין כשיטה כעוה כשהן יתחייבן כדור, לא יפסק מפל האדם אפילו רגע בכל ימיו, ואז הן, א. להאמין בשם. ב. שלא להאמין ואלהות ג. ליהדו. ד. לאתבא אותה. ה. לראת אותה. ו. שלא לתור אחר שהיכת חזק וראיית הענינים, וכסודם שיש שיש פסדם החייתת לכס (כדבריה לה), ישי

הרמב"ן	הרמב"ן	ספר	מצות עשה (א)	המצוות	הרמב"ן
כתב הרב המצוה הראשונה שנלתינו במצוות השלמות והוא ששארנו שיש עליה ובה הפועל כל הנמצאות והוא אמרו ימעלה אנכי ויש אלהיך ובסוף גמר מכות אמרו תרי"ג מצות נאמרו לו למשה בסיון מאי קראה תורה זוה לנו משה והקשו תורה' שיש מצות ואלה עשר הוו אנו ולא יהיה לך מפי הגבורה ששם זה נכתב לך ששנכי מכלל מדי"ח מצות והוא מצוה במצוה כמו שביארנו: אמר הכותב הממונה הזה נכתב הנה לא נשלח הוא ולא רחוקה היא וכן נכתבו רבותינו ו"ל מפורש שהוא המצוה נלתינו ויש להאמנה בהשלמות. אמרו במבלתי א' והוא נכתב' ויש ה' עשאו במבלתי לא יהיה לך אלהים אחרים על פני אלה נאמרו לפי שהוא חומר אנכי ויש אלהיך משל למנה שכתב המדינה אמרו לו עבדנו גזור עליהם גזירות אמר להם לא שיקבלנו מלכותי אגזור עליהם גזירות ששם מלכותי אינו מקבלים גזרותי היחד מקיימין כך אמר המוקם לישראל אנכי ויש אלהיך לא יהיה לך אלהים אחרים על פני אנו הוא, שקבלתם עליכם מלכותי כמאדרי אמרו הן כשם שקבלתם מלכותי קבלו גזרותי לא יהיה לך. ועב כל זה רבותיו נבעט ההלכות שלא יתנה אותם מצוה ככלל תרי"ג. וכדבר לא יהיה לך מניעות רבות לא יהיה לך לא העשה לא תשתחווה: הם ולא תעבדו. והם כן יהיה מפי הגבורה חמש ומפי משה שם מצוות וסגונה, לא מניח תורה'. והגדרה הדינה שלובעט ההלכות שאין מניח תרי"ג מצוות אלא גזירותיו ימשי גזור עליו לעשות או מנענו שלא נעשה אלא המצוה במחשבתו ימשי שהודיע אותה אלינו כמחשבתו וביגויי הכוונה לענינו הוא העוקר והשורש שממנו נגזרו המצוות לא ימנה בשבטונו. והוא מאלמך החכמים					

ש"ס

עמנו, אנכי ויש על פני כן אנכי, ואלה הדברים נלשון וכל מתרגם ביונהס. אבל הכונה מפני מצוות הדבור השני שהן משלמות המניין. וכן מנה בעל ההלכות במצות לא תעשה עובדי עבודה זרה אחת ומנה בלשון שבמקורות לא יהיה לך אחת שהיא אללו מניעה בלמיים ולא הוכיר לאו אחר נכשיותו. ומלתי לשים לדבריו שאמרנו במחשבתם לא יהיה לך אלהים אחרים למנה ולמחר לפי שאמר לא תעשה לך פסל וכל המונע אין לו אלא שלא יעשה העשוי כבר מניין אלא יקיים תלמוד לומר לא יהיה לך. וזהו דעת בעל ההלכות ויש לו פנים, ואל לא עוד: מצוות לא תעשה (פ"ה) אבל המתחיל לו יחל:

נגד זה אזהרה לא תעשה דהשנור לך פן תשכח את ד' אלהיך, וביתר הרמז'ן שענינו שלא לשכוח עיקר אלקות לכבוד או להסתפק

עשה ראינו. ומפני שהיא עיקר כולל, מנו כגד זה אזהרה לא תעשה דהשנור לך פן תשכח את ד' אלהיך, וביתר הרמז'ן שענינו שלא לשכוח עיקר אלקות לכבוד או להסתפק

עמנו, אנכי ויש על פני כן אנכי, ואלה הדברים נלשון וכל מתרגם ביונהס. אבל הכונה מפני מצוות הדבור השני שהן משלמות המניין. וכן מנה בעל ההלכות במצות לא תעשה עובדי עבודה זרה אחת ומנה בלשון שבמקורות לא יהיה לך אחת שהיא אללו מניעה בלמיים ולא הוכיר לאו אחר נכשיותו. ומלתי לשים לדבריו שאמרנו במחשבתם לא יהיה לך אלהים אחרים למנה ולמחר לפי שאמר לא תעשה לך פסל וכל המונע אין לו אלא שלא יעשה העשוי כבר מניין אלא יקיים תלמוד לומר לא יהיה לך. וזהו דעת בעל ההלכות ויש לו פנים, ואל לא עוד: מצוות לא תעשה (פ"ה) אבל המתחיל לו יחל:

מוה לכשרי ישראל עמה שנתפרסמה חכמות
האמת בעולם מוסכם צפי כל חכמי ישראל
האמונים וכל הכופר בה הוא נכלל
האפקורסים וכמו שיתבאר במוזה ל' חסור,
וכמו ש' בתשובות הנ"ח השינוי [סי' ה']
דהנולעי על דברי חכמים ומדבר דופי על
חכמת הקבלה שהיא מוקד התורה ועיקרה
וכולה יראת שמים פשיטא דאין לך נוולז
בדברי חכמים גדול מזה שחייב ידיו ע"ס,
וע"י השגח מעשה בראשית ומועשה מורכבה
בדרך המקובל הוא הרא"י שרואה בעין שכלו

בנידור שאין אחריו צירור שהוא כן כאלו
רואה בחוש, ואינו בא ע"י עיון ומחקר רק
ע"י ויכוח הלב לבד שזהו עיקר חכמי הנבואה,
אבל החכמה הוא דבר נטפל שאו"ל (שבת
ל"ב). שאין הנבואה שורה אלא על חכם כו'
מובאר שאין החכמה היא הגורמת הנבואה
רק חכמי נטפל לכניא חינו הגבורה והעשירות
אבל עיקר הנבואה שהיא הרא"י בעין השכל
האמת לאומיו הוא רק ע"י וכן תורה עד
זה זכו לו כל ישראל בשעת מן תורה עד
שאו"ל (ע"י שמו"ר פנו"א ופדר"א פנו"ו)
שהיו חרות מול"ה"ר ובו זכו לרא"י והשגת
אנוחות מליאותו מה שלא השיג כל נביא,
ונאותו הנוטמך ואילך כנוסכה אנונמינו
הקבועה וקיימת בלמיחות מליאותו ואחרותו
שנתברר לאנומינו דרך רא"י כעין רא"י
חושית ואין לריך לראיית שכלית כלל אלא
לנוכחי הקורה.

יום ראשון מצות התלוות בלב

א. ימים הלכות ימי התורה כפי חלק עיון ימים א

לידע שאינו שפירא ימים וארץ הוא לבדו מושל מעלה ומטה ובר
יזנת ברחוב (שמות ב) אנכי ה' אלהיך וימך ובתיב (דברים ד) וידעת
היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין
עיה (דברים ח) אפילו בארץ לידע פירוש לאפוקי מן הפילוסופין שאמרו שהעולם נהג
באלה בשוליה ואין לו מנהג ולא דבר ואפילו קדיקתים שיש ויצאת מצרים וכל הנפלאות שנגעשו
בארץ הנה ריש לט להאמין כי ישקר הם הדברים, אכן הקב"ה מנהג את הקילם
כזה בזה פיה והיא הוציאת מצרים ועשה לט כל הנפלאות (ו) ואין אדם יקח
אצבעו להשבע אלא אם כן סברין עליו מלמעלה שנתמך (התולס ל"ז) מה
מצדו נבר כוננו ובה תלוי מה שאמרו חכמים (שבת דף לא) שישאלין לאדם לאחד
מיתא בשעה דרט צפית לישועה והיכן תרום מציה ה' אלא שיש בזה תלוי שבשם
שיש לט להאמין שהוציאנו מצרים דברים אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתך ושמתי
יעל) ברחק מאד יתנא רבוה (א) הכי קאמר, כיטם שאני הוציא ושמתי בי שאני
הוצאתי ארבע כך אני הוציא ושמתי בי שאני ה' אלהיכם ואני עתה לקבין
איתכם ולהישעיתם. וכן ישיענו ברחמי יציתו ברחמי (דברים ה) וישב וקסעד
בכל העדים ויטה ד).

הלכות עבודת הבורא יתברך

[דפוס וציור רף צו עמוד א]

א

ביאור מהרא"ש

מנות עשה להאמין כי אותו שנתן לנו את התורה נבר
כינו על ידי מעש רבינו משה ה' אלקינו שהולחנו ממדבר
שנלמד (שם ב' ג) אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתך ממצר
מצרים.

אנכי ה' אלהיך אשר
הוצאתך מארץ
מצרים והג"ה
נפמ"ק נחמלת הספר
פלור הפסע כלמר
מלמר שלכי ה' אלהיך
מנוז נפסרת זכרות
וכל הדברים עורין הן
ע"כ מנות אנכי גם
ק לוי הוא ומלמד
להאמין וכו'.

הה"מ פ"ע א - ספ"ק א - חייך חת.

המצוה הראשונה מצות עשה להאמין כי אותו
שנתן לנו את התורה בהר סיני על ידי
משה רבינו הוא ה' אלקים שהוציאנו מצרים
וזהו מה שאמר בשעה שנתן את התורה אנכי ה'
אלקיך אשר הוצאתך מארץ מצרים"א.

להאמין ולשטע הוא הקבלה שהוא אחד בשמים וכלן
ובלרבע חסות שנלמד שפע שכלל ה' אלקינו ה' אלהי
שמים פ"ע ב - ספ"ק ב - חייך חת.

מצות עשה להאמין ולשמרע היא הקבלה שהוא
אחד בשמים ובארץ ובארבע רוחות
העולם שנאמר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד
שמע כמו תקבל וכן (דברים יג, ט) [ו] אחת תשמע
מן השמים ב.

ספר מצות גדול

עולת ראיה (לקוים)

אזכרה שלמה. צורת מצות האמונה האלהית, שהיא ע"פ סדר הרמב"ם
ול הראשונה לשגין המצות, היא כו', שהאלהים יתעלה, שהוא העושה כל המעשה
הגדול הזה, אשר עינינו רואות אותו מסודר בעצה ובחכמה גדולה ועמוקה
והוקדשת מאד, הוא שהוציא אותנו ממצרים מבית עבדים נתן לנו את התורה,
והוא שייכים ומיחסים כל הדברים אשר, בין שמתבררים ע"פ אמנת הברוד
הספרי וכן שמתבררים ע"פ התורה והקבלה השלמה, הם שייכים, ומיחסים לאלהים.
ובהו באור שמצות אמונה תהיה ככלל המצות, אע"פ שהקשו על מגין
ה' ב"ס ול שהרי מה שהוא המצוה אין שיקר למנותו בטנין המצות, (וכדחו"ל
באתן וערה ממשל המלך שאמר קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי), כי אמנם
אמת הדבר, שאמונת האלהות עצמה היא שרש לכל המצות ולמעלה מכלן, והיא
פסוט ונטוע בטבע שכל האדם, אך אע"פ יחשב, אנכי ככלל המצות, מצד
שנשתינו בו על האמונה והידיעה, שהאלוה שאליו מיחסים הדברים הראויים
ומיחסים כאמת לרוממותו יתעלה הוא שהוציאנו מצרים והוא הגילה לנו לתן
לנו את התורה, שהזכיר אז ככלל הדברות את, שומרי מצותי, וממילא יחס בזה
את המצות אליו יתעלה. (וב"ה שאחרי כתבי מצאתי בספ"ג כדברי, וז"ל בעשין א':
המצוה הראשונה להאמין כי אותו שנתן לנו את התורה בהר סיני ע"י משה רבנו
הוא ה' אלהים שהוציאנו מצרים, וזהו מה שאמר בשעה שנתן את התורה: אנכי

ה' אלהיך אשר הוצאתך מארץ מצרים), ומתוך שכלל צורת המצוה ליחס לו
יצאת מצרים ונתנת התורה, ממילא הרי כל אלה הענינים הנולדים מזה הם ככלל,
כמו שע"י ידיעתנו שהוא הוציאנו מצרים אנו למדים שהוא משגיח בעניני
כני אדם ורוצה בהנהגתם הטובה והמישרת, והעול רע בעיניו, וע"כ ראה
בעני ישראל ונפרע ממעניהם בחמס, והוא שומע תפלת הצועקים אליו, כי שמע
נאקת בני, והוא שומר הכרית לאהוביו, ומקיים הבטחתו שמגיעת מאתו לנביאיו,
כמו שקיים הבטחתו אל האבות מה שנתגלה להם כנבואתם, ומנתינת התורה, שבה
הוקים ומשפטים צדיקים, בין בפעולות האדם והנהגתו בין רעיו ועמו ומשפחתו
ובין בהנהגת עצמו וסודרי כחשבות לבבו, שיהיה הכל על צד המעלה והשלמות,
אנו רואים שרצונו בשלמות בריאותו בתכלית, וכל המוסף ללכת כארח ישרה
כפעולותיו ולקנות חכמה ודעת אמת הרי זה עושה רצונו ושומר בריאתו, ומוכסת
הוא מאוהביו ועבדיו הנאמנים. גדר האמונה ככללה הוא, שאמתת הענין הנודע
קבועה בקרבו, לא מצד הידיעה לבדה כ"א מצד מנותת הנפש הנמורה ששוא מקבל
אותה בקבלה שלמה, מכלי שיתערר בו מאומה נגד זה, ולכן תיובת התמיד של